

The background of the slide is a photograph of a chalkboard. The board is covered with faint, light-colored mathematical sketches, including what appears to be a coordinate system with a curve and some geometric shapes. In the foreground, several pieces of white chalk are scattered on the wooden ledge of the chalkboard. The entire image has a light blue color overlay.

OBDELAVA Z ŽARKI

1. UVOD

- Pri obdelavi z žarki se močno koncentrirana energija žarka ob dotiku z obdelovancem spremeni v toploto.
- Pri tem nastane visoka temperatura, ki raztali katerikoli neprozorni material obdelovanca (jeklo, guma, titan, aluminij, PVC...).
- S pravilnim usmerjanjem in vodenje žarka, lahko dosežemo zelo kvalitetno obdelavo.
- **Za obdelavo z žarki so primerni elektronski in laserski žarki.**

OBDELAVA Z ELEKTRONSKIM SNOPOM

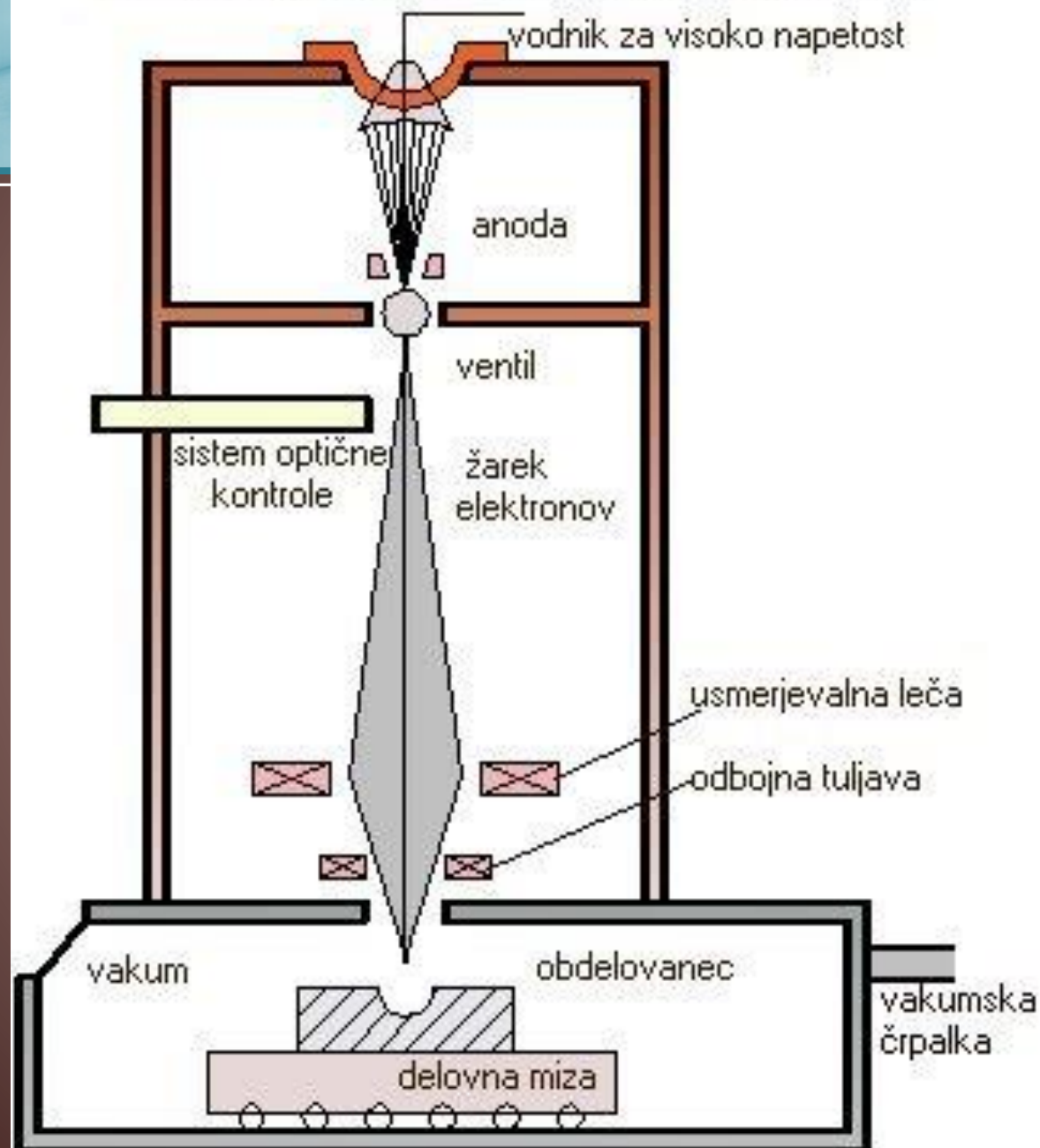
1. PRINCIP DELOVANJA

- Obdelava z elektronskim snopom odstranjuje snov s pomočjo taljenja in izparevanja, tako da jo doseže žarek elektronov velike hitrosti.
- Da se prepreči razkropitev žarka, ki je posledica stika s plinskimi molekulami, mora proces potekati v brezračnem prostoru.

-
- Elektroni izvirajo iz tako imenovane **elektronske pištrole**, ki jih pospeši na 3 svetlobne hitrosti.
  - Trk snopa ob obdelovanec spremeni njihovo **kinetično energijo v toplotno**.
  - **Magnetne leče** usmerjajo elektronski snop na material, kjer na površini dosežejo energijo z gostoto, ki presega $1,55 \cdot 10^8 \text{ W/cm}^2$.
  - Vse to povzroči izhlapitev in stalitev kakršnekoli znanega materiala.
  - Kljub kratkemu odzivnemu času snopa ni ovir za tridimenzionalno računalniško kontrolo.
  - Sistem optičnih sledi in njihovih zapiskov nam pomaga voditi snop.

OBDELAVA Z ELEKTRONSKIM SNOPOM

-
- Najpomembnejša značilnost obdelave z elektronskim snopom je možnost **zelo natančne obdelave**.
  - Izdelamo lahko **mikroluknje** v najrazličnejše materiale v zelo kratkem času.
  - S primernim programiranjem pa lahko ustvarimo zapletene geometrijske like v obdelovancu.

A chalkboard with faint diagrams and several pieces of white chalk resting on the ledge. The text "OBDELAVA Z LASERJEM" is overlaid in the center.

OBDELAVA Z LASERJEM

1. Razvoj laserja

Korenine LASER-ja segajo v leto 1917, ko je eden najbolj znanih fizikov Albert Einstein postavil potreben in hkrati nujen pogoj za stimulirano emisijo.

Do prvega praktičnega primera pa je prišlo šele desetletja pozneje.

2. Kaj LASER sploh je?

- **LASER** je kratica za **Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation** kar pomeni ojačevanje svetlobe s stimulirano emisijo sevanja.

-
- Laser je naprava v kateri nakopičimo energijo, ki se potem v trenutku sprosti v zelo močnem svetlobnem curku.

Sestavljen je iz treh osnovnih delov:

- - **sredice oz. medija**, ki je kristal ali cev s tekočino ali plinom, kamor dovajamo energijo,
- - **napajalno napravo**, ki lahko proizvaja močne bliske svetlobe ali močne radijske valove (npr. bliskavica),
- - **resonatorja**, ki ustvarja stoječe elektromagnetno valovanje in natančno usmeritev laserskega curka (ponavadi dve vzporedni zrcali, eno nepropustno, drugo pa pol propustno).

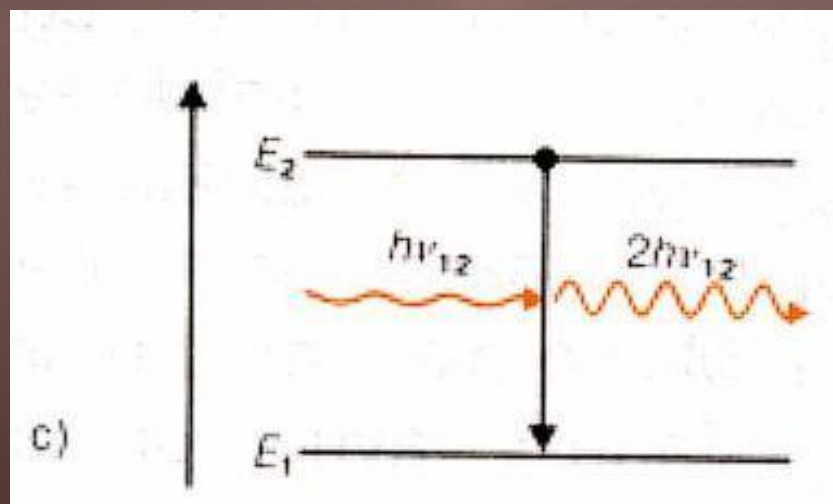
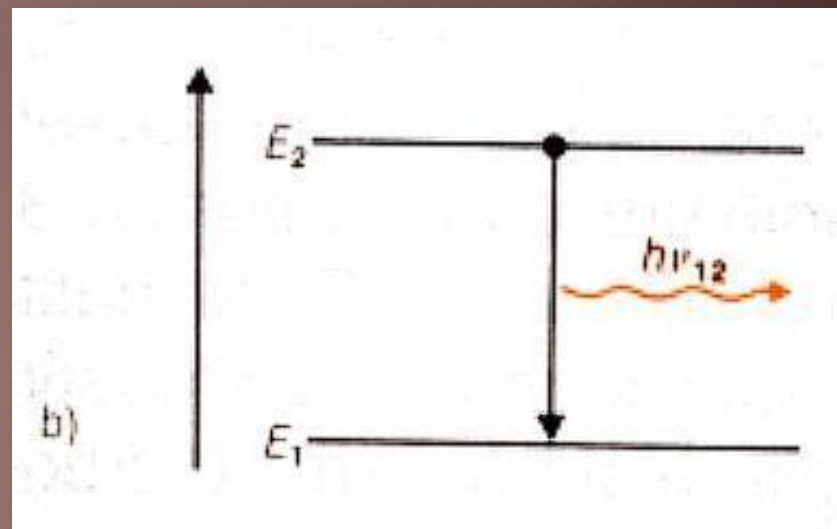
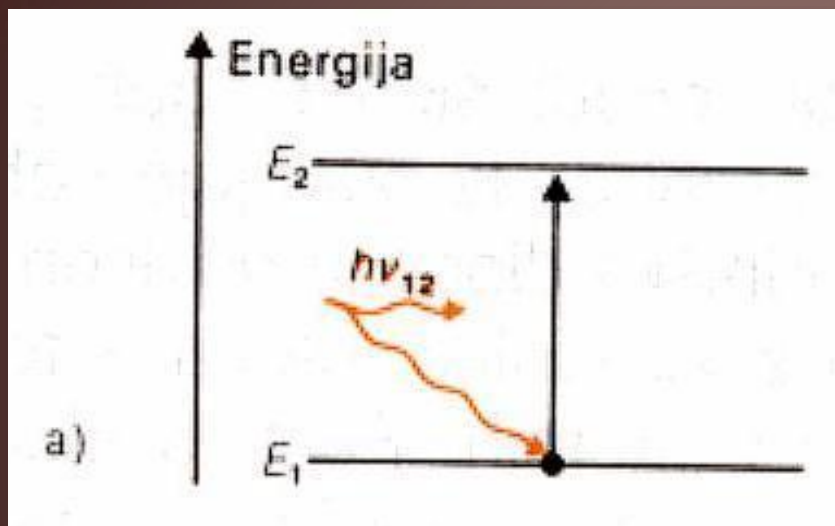
Kako deluje laser?

- **Atomi oz. elektroni** se lahko nahajajo v različnih **energijskih nivojih**.
- Iz enega v drug energijski nivo lahko prehajajo na **tri načine**:

Kako deluje laser?

- z **absorpcijo**, t.j. atom preide v višje stanje tako, da absorbira foton,
- s **spontano emisijo svetlobe**, t.j. atom sam od sebe preide iz višjega energijskega stanja (E_2) nižje energijsko stanje (E_1) in pri tem odda foton,
- s **stimulirano emisijo svetlobe**, t.j. atom z (E_2) zadane foton, ki povzroči, da atom preide v nižje energetske stanje (E_1) in pri tem odda dodaten foton.

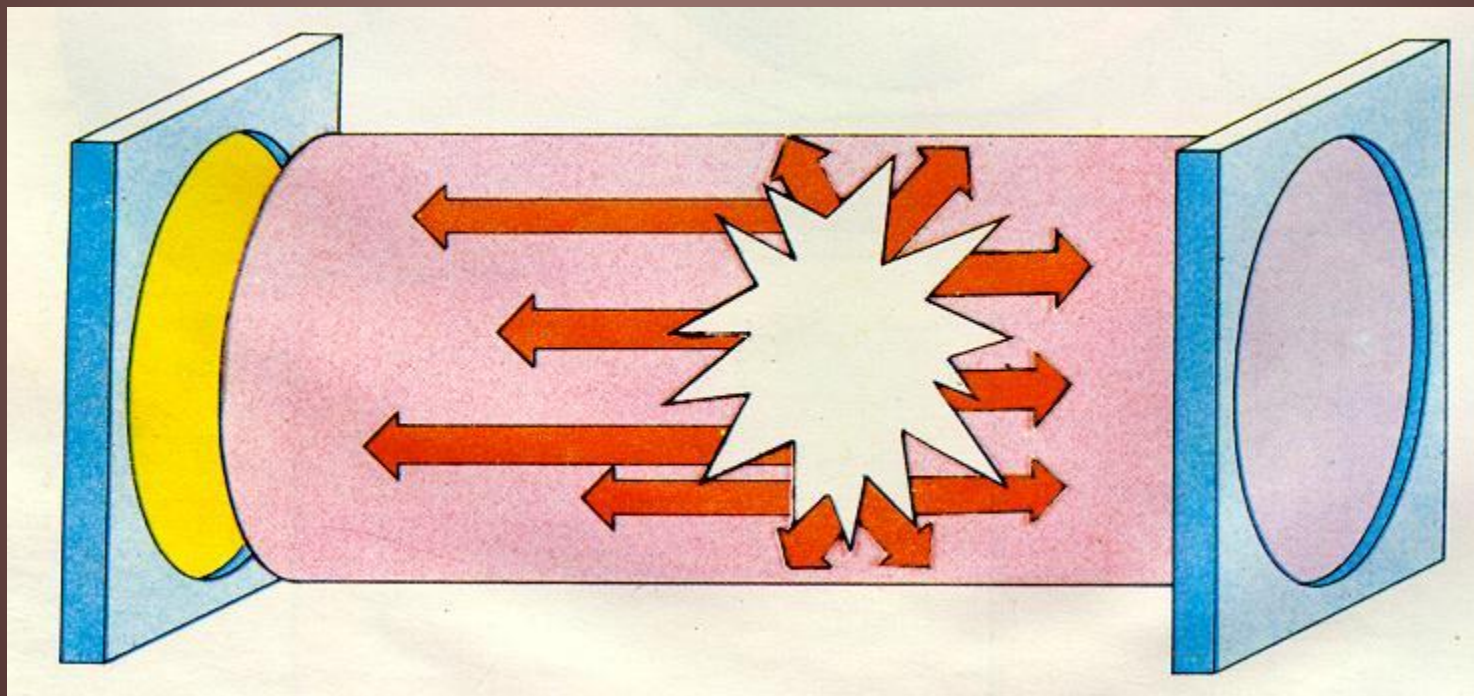

Kako deluje laser?

- Fotoni, ki se pod vplivom vzbujevalnega sevanja sproščajo v smeri pravokotno na med seboj vzporedni zrcali se od zrcal odbijajo in lahko generirajo nove fotone.
- Vsi ti fotoni potujejo v isti smeri in so v fazi. Iz tega ugotovimo, da je laserska svetloba sestavljena iz valovanj enake valovne dolžine (razlika je največ 10⁻¹⁴ m), zato ji pravimo **koherentna svetloba**.
- Ker so fotoni v fazi, se med seboj okrepijo (interferenca) in nastala svetloba je zelo močna.

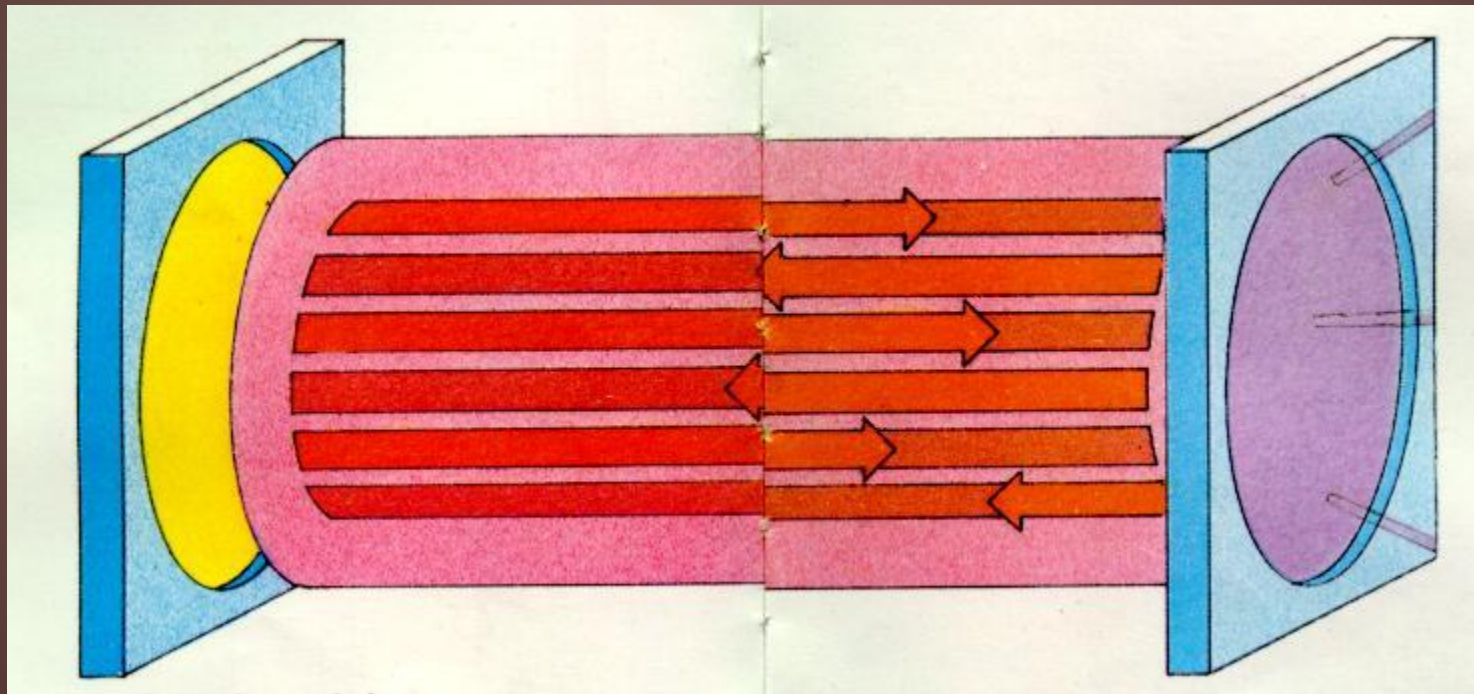

1. Vzbujanje

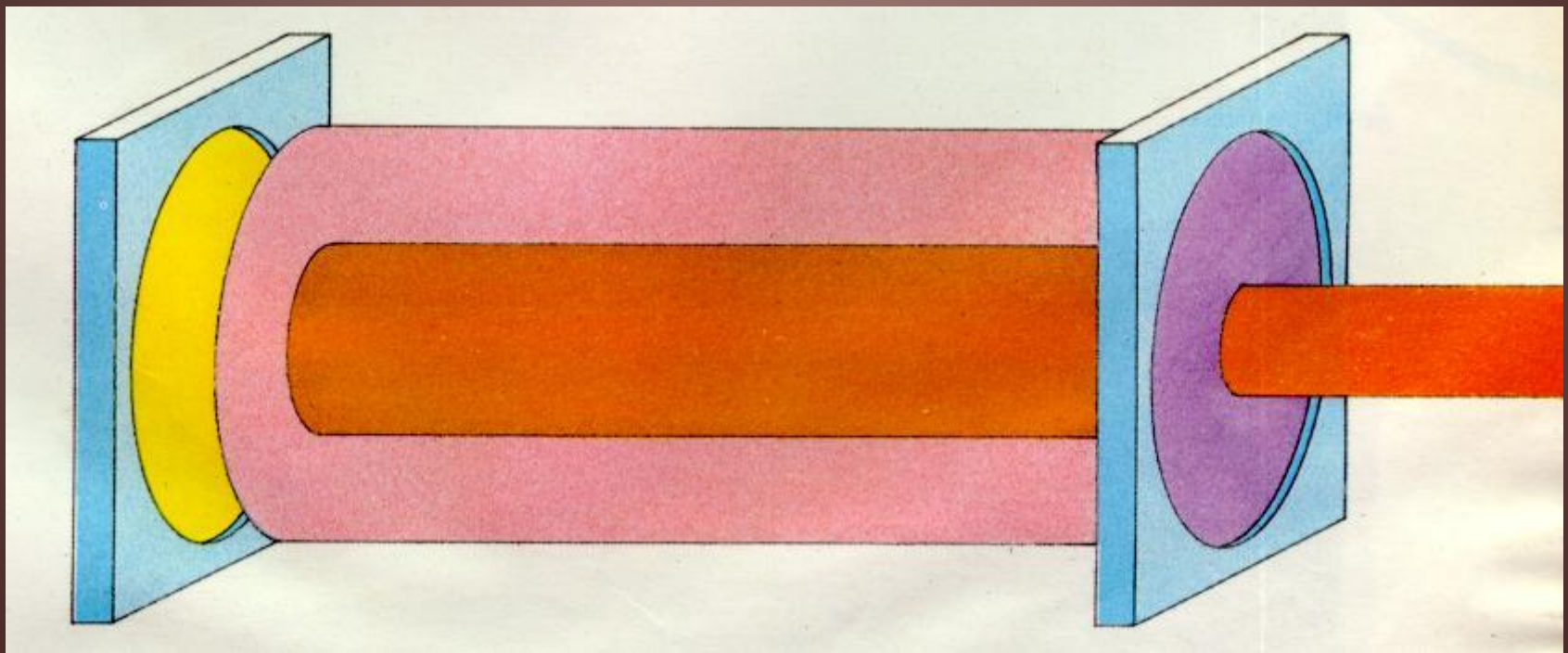

2. Ojačanje

3. Izhod močne svetlobe

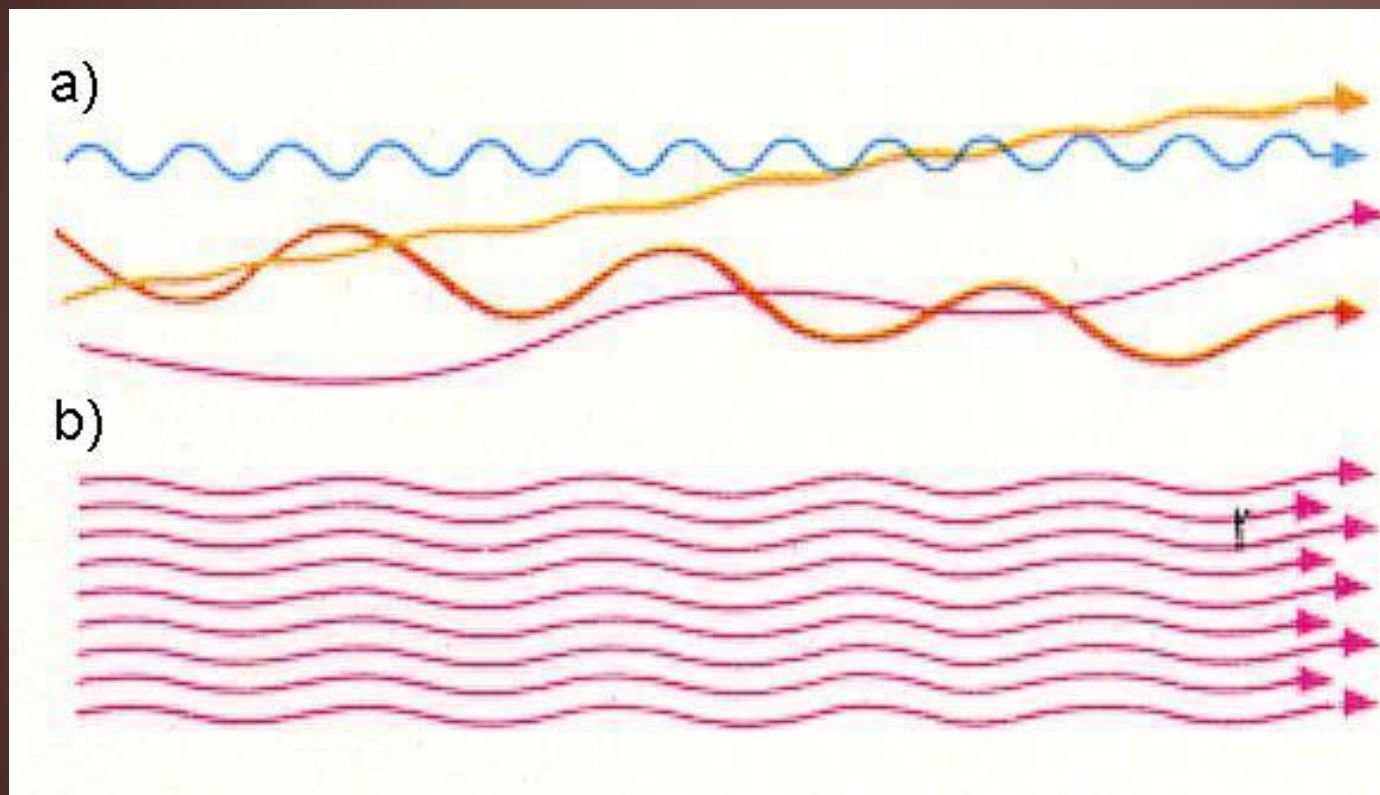
3. LASTNOSTI IN VRSTE LASERJEV

- Laserji lahko oddajajo kontinuiran snop svetlobe ali pa oddajajo
- Moči kontinuiranih laserjev segajo od manj kot 1 mW do približno 20 kW pri komercialnih in do več kot 1 MW pri posebnih vojaških laserjih.
- **Pulzni laserji** lahko za kratek čas dosežejo bistveno večje moči, povprečna moč pa je primerljiva z močmi kontinuiranih laserjev.
- **Pulzni laser**, ki ga uporabljajo za proučevanje fuzije, ima npr. moč 10^{14} W, a traja pulz le 3 ns.svetlobo pulzno.

-
- Laserji so pri spreminjanju vstopne energije v lasersko svetlobo relativno neučinkoviti.
  - Njihov izkoristek se giblje od 0.01% do 20%.
  - Zaradi tako majhnega izkoristka pa je dostikrat potrebno laserje hladiti.

a) Dnevna svetloba (vsak delec niha s svojo frekvenco – nekoherentna svetloba)

b) Laserska svetloba (vsi delci nihajo z enako frekvenco in so v fazi – koherentna svetloba)

OBDELAVA Z LASERSKIM ŽARKOM

- Laserski žarek je svetlobni žarek z veliko energijo, zato ga je mogoče usmerjati z lečami enako kakor navadne svetlobne žarke.
- Z zbiralnimi lečami ga je mogoče teoretično zbrati v točki s premerom $1\mu\text{m}$.

-
- Laserski žarek nastane tako, da se svetloba, ki prihaja iz izvora, nekaj časa odbija med dvema zrcalnima ploskvama.
  - Ko energija dovolj naraste, žarek prebije eno od zrcalnih ploskev, ki je delno prepustna.
  - Laserski curek koherentne svetlobe zberemo in ga usmerimo z lečami in optičnimi vlakni v določeno mesto na površini, ki jo želimo obdelovati.
  - Tako usmerjena gostota energije je tako velika, da se material raztali.
  - **Največ uporabljajo plinske CO2 laserje ter trde neodim – yag laserje.**